

Ukrin arvostelupalvelu/Kari Tahvanainen 15.10.2010

Eelis Laine

Särkynyt enkeli

Kirjoituskokoelman käsikirjoitus 2.8.2010

Särkynyt enkeli –käsikirjoitus oli mielenkiintoinen lukukokemus. Kirjoituskokoelma liikkuu henkilökohtaisella ja yhteiskunnallisella tasolla, ottaa kantaa aikamme ongelmiin kuten väkivaltaan, talous- ja työelämän varjopuoliin ja medikalisoitumiseen. Samalla se on kertomus kirjoittamisesta ja totuuden etsimisestä.

Lukija saa varautua moneen suuntaan polveilevalle matkalle. Kokoelma koostuu kolmesta ensituntumalta varsin erilaisesta osasta. Ensimmäinen osa, Painavat sanat, sisältää mielipidekirjoituksia ajankohtaisista aiheista ja novellikokoelmien kirjoittamisen yhteydessä syntyneitä, filosofisiakin pätkäilyjä kuten myös kirjeitä läheisille. Osan päättävä eräänlainen matkakertomus ekokylästä, Systeemi pienoiskoossa, oli mielestäni tälle kokonaisuudelle sopiva tyylikäs lopetus. Siinä kertojainä on perustasolla, yhteiskunnan juurilla, eikä tarina juurikaan rönnyile.

Toinen osa, Elämän ääntä, sisältää erityyppisiä novelleja, mutta mukana on myös muistokirjoitus (joka sisältää jo pienen romaanin ainekset). Antijoulu on kevyt ja pirteän erilainen joulutarina. Kohtaaminen liittyy teoksen ensimmäisessä osassa olevaan Bodom-juttuun. Siinä palataan Bodominjärven murhatapaukseen jonkinlaisen tiedustelusolun näkökulmasta, Ilkka Remeksen hengessä. Siksi varmaan henkilöt jäävätkin paperisiksi.

Näkymätön este on kertomus it-alan ammattilaisen kivikkoisesta tiestä, joka poikkeaa jättifirma Nokiankin työyhteisössä. Novelli avaa mielenkiintoista näköalaa hektiseen it-bisnekseen, joka on tuottanut hulluina vuosinaan lukemattoman määrän nuoria eläkeläisiä – alan ammattilaisia jotka ovat polttaneet itsensä loppuun talouselämän kurimuksessa. Kertomuksen myötä etenee lomittain toinen tarina, jossa opiskelija yrittää löytää paikkaa, jossa painonnostolevyjen reikiä saisi suurennettua. Kirjoittaja kuvaa varsin hyvin niin Nokian kuin pikkupajojenkin elämää sosiaalisine järjestyksineen. Tarinaa olisi saanut vielä paremmaksi pienellä dramatisoinnilla. Se voittaisi menen tullen tasaisen yksinpuhelun.

Toisen osan päättävä novelli Makoisimmat naurut kuvaa mielestäni ytimeltään hyvin sitä, kuinka odottamattomia ilon tai oivalluksen hetket elämässä ovat. Tulee sähköposti jossa tuiki tuntematon kertoo oman tarinansa; joka sitten liittyy kertojainänsä pohdiskeluihin totuudesta ja rakkaudesta. Hyvä kerrontatekninen ratkaisu.

Kokoelman kolmas osa koostuu kirjeenvaihdosta kirjailijan ja muutaman hänelle tärkeän kommentaattorin kanssa. Kirjailijat kirjoittavat usein työpäiväkirjaa työnsä vastapainoksi tuulettaakseen aivojaan. Niistä voi lukea mm. Ihmisen ääni –kirjasarjasta. Kirjeiden kirjoittamisella näyttää tässä olevan vähän samanlaisiakin tehtäviä, mutta myös kommenttien hakemista kirjaprojektiin.

Aluksi tämä kirjeosio tuntui vähän oudolta, mutta kyllähän se loppujen lopuksi liittyy hyvin kokonaisuuteen. Arvostelupalvelujen palautteetkin käydään vielä kerran läpi. Pohdinta itselle sopivimmasta kirjoittamisen tavasta jatkuu.

Sum summarum

Mietin lukiessani, mitä lajityyppiä tämä teos edustaisi. Novellikokoelma? Esseekokoelma? Kirjeromaani? Kirjailijan päiväkirja? Kaikkien näiden piirteitähän tästä löytyy. Esseekirjallisuus on viime vuosina ollut paljon esillä mm. Tommi Melenderin ja Timo Hännikäisen kautta. Ja Matti Mäkelähän on sen konkareita. Mielestäni tämä kokoelma on vahvimmillaan esseenäkökulmasta katsottuna. Miehellä on sanottavaa, kuten elämäkatsomukselliset pohdinnat osoittavat. Pitäisikö kirjoittamista reivata reilusti esseen suuntaan seuraavissa teoksissa? Minä-muotokin sopii parhaiten juuri esseeseen.

Puhtaasti kaunokirjallisuuden näkökulmasta katsottuna minusta tuntui, että minä-muotoinen kertoja ei ole paras ratkaisu. Toiseksi, tarinoita olisi syytä dramatisoida, pistää huipennuksia ja jättää lukijalle lopussa mietittävää ja jännitettä.

Kari Tahvanainen
Ukrin arvostelupalvelu

PS. Omakustanteinakaan julkaisemista ei kannata jättää pois laskuista. Jos kokee että oma teos on valmis ja sanottavaa on, niin tärkeintä on saada kirja lukijoiden ulottuville.